

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Διεθνής Αμνηστία

Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανισμού

Παναγιώτης Αλτάνης

Κοινωνικός Λειτουργός

Μέλος της Διεθνούς Αμνηστίας

Στο τόπο μου
σύρματα, σύρματα
εσύ διατρέχεις
τη μακριά
γραμμή της Χιλής
πουλιά,
ερημιές,
και στο μάκρος
στο πλάτος,
χέρσες εκτάσεις,
σύρματα, σύρματα....

(ΩΔΗ ΣΤΟ ΣΥΡΜΑΤΟΠΛΕΓΜΑ, PABLO NERUDA)

Το χάσμα ανάμεσα στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΗΕ 1948) και στο σεβασμό της, επισημαίνει η ετήσια έκδοση της Διεθνούς Αμνηστίας (Δ.Α).

Η έκδοση στις 386 σελίδες μεταξύ άλλων αναφέρει τις χώρες που έγιναν καταγγελίες για βασανιστήρια, φυλακίσεις χωρίς δίκες, και εκτελέσεις.

Η Τουρκία είναι πρώτη από τις Ευρωπαϊκές χώρες όπου υπάρχουν πολλές εκατοντάδες πολιτικοί κρατούμενοι και απ' όπου υπάρχουν καταγγελίες και στοιχεία για ευρέως διαδεδομένα βασανιστήρια. Την χρονιά που πέρασε δεν έγιναν εκτελέσεις, παρόλο που εξαγγέλθηκαν 108. Όμως, είναι η μόνη Ευρωπαϊκή χώρα που γίνονται εκτελέσεις. Η Δ.Α πληροφορήθηκε 47 εκτελέσεις στη Βουλγαρία, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία, Πολωνία και Σοβ. Ένωση. Η έκδοση αναφέρει ότι στη Σοβ. Ένωση υπάρχουν 600 πολιτικοί κρατούμενοι, στη Γιουγκοσλαβία έγιναν 40 πολιτικές διώξεις, και στη Βουλγαρία ότι πιάστηκε αριθμός Τούρκων που αντιστάθηκαν στην αφομοίωση. Στο Ενωμένο Βασίλειο η Δ.Α έκανε έρευνες σχετικά με τις καταγγελίες για κακή μεταχείριση και δολοφονίες από τις δυνάμεις ασφαλείας στη Β. Ιρλανδία. Ο μεγάλος αριθμός στις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εμφανίζεται σε χώρες της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και της Μ. Ανατολής. Στη Δυτική Ευρώπη δεν εκτελέστηκε καμιά θανατική ποινή. Αντίθετα οι αριθμοί των θανατικών ποινών και εκτελέσεων αυξήθηκε σε άλλες χώρες, όπως στις ΗΠΑ.

Στη Μ. Ανατολή έγιναν εκτελέσεις σε πάνω από 16 χώρες και υπάρχουν πληροφορίες για τουλάχιστον 470 εκτελέσεις. Στη Σαουδική Αραβία καταγγέλλθηκαν 45 δημόσιες εκτελέσεις.

Αλλά τι είναι η Διεθνής Αμνηστία;

Η Διεθνής Αμνηστία είναι μια παγκόσμια ανεξάρτητη κίνηση προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως αυτά περιγράφονται στην Οικουμενική Διακήρυξη του ΟΗΕ. Η Δ.Α ξεκίνησε το 1961 με πρωτοβουλία του Βρετανού δικηγόρου Peter Benenson μετά από μια δημοσίευση και εντυπωσιακή ανταπόκριση προσφοράς. Έτσι φέτος συμπλήρωσε 25 χρόνια δράσης. Η Δ.Α έχει παγκόσμια πάνω από 500.000 ενεργά μέλη από 160 χώρες και περιοχές, με οργανωμένα εθνικά τμήματα σε 40 από αυτές και 3.000 τοπικές ομάδες υιοδεσίας. Το καταστατικό της όπως τροποποιήθηκε στο 16ο Διεθνές Συμβούλιο στο Jouy-en-Josas στη Γαλλία το 1983 στο πρώτο άρθρο ορίζει σαν στόχους:

Απελευθέρωση όλων των κρατουμένων συνείδησης, νόμιμες και άμεσες δίκες για όλους τους πολιτικούς κρατούμενους, τέλος των βασανιστηρίων και εκτελέσεων. Την δημιουργία της Δ.Α έκαναν αναγκαία οι κοινωνικές σύγχρονες συνθήκες που συνομίζονται.

- Χιλιάδες άνθρωποι βρίσκονται στις φυλακές εξαιτίας των πεποιθήσεών τους.
- Πολλοί κρατούνται χωρίς κατηγορία ή δίκη.
- Τα βασανιστήρια και η θανατική ποινή είναι καθημερινή πραγματικότητα.
- Άνδρες, γυναίκες, παιδιά συλλαμβάνονται και εξαφανίζονται.
- Οι εκτελέσεις και δολοφονίες συνοδεύουν την κρατική βία με μόνη αιτία τις διαφορετικές πεποιθήσεις.

Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μια παγκόσμια ευθύνη και απαιτεί διεθνή αντίδραση. Η Δ.Α καταδικάζει σαν δέμα αρχής, τα βασανιστήρια και τις εκτελέσεις κρατουμένων από οποιονδήποτε, συμπεριλαμβανομένων των αντικυβερνητικών ομάδων. Η Δ.Α διευδύνεται δημοκρατικά. Οι αντιπρόσωποι από τα εθνικά τμήματα μέλη συγκροτούν το Διεθνές Συμβούλιο, που εκλέγει μια Διεθνή Εκτελεστική Επιτροπή που εκτελεί τις αποφάσεις μέσω της Διεθνούς Γραμματείας που εδρεύει στο Λονδίνο (Amnesty International Secretariat, 1 Easton street, London WC1, United Kingdom). Η Διεθνής Γραμματεία διαδέτει 150 υπαλλήλους 30 διαφορετικών εθνικοτήτων και έχει τμήματα έρευνας και ανάλυσης των πληροφοριών.

Η Δ.Α βρίσκεται σε συμβουλευτική σχέση με τα Ηνωμένα Έθνη, την UNESCO, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Οργανισμό των Αμερικανικών Κρατών και τον Οργανισμό Αφρικανικής Ενότητας. Η Δ.Α διατηρεί οικονομική αυτοδυναμία και ανεξαρτησία μέσω των συνδρομών και ατομικών δωρεών αρνούμενη επιχορηγήσεως κυβερνήσεων ή άλλων φορέων που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν εξάρτηση ή επιρροή. Η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ξεπερνά τα όρια έθνους, φυλής και ιδεολογίας. Στο καταστατικό της Ελληνικής Επιτροπής Διεθνούς Αμνηστίας (Αθήνα 1 Γενάρη 1976), εκφράζεται η αρχή «κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να διατηρεί και να εκφράζει ελεύθερα τις πεποιθήσεις του αλλά και την υποχρέωση να αναγνωρίζει την ίδια ελευθερία στους άλλους». Τα γραφεία της Ελληνικής Επιτροπής στην Αθήνα είναι στην οδό Μαυρομιχάλη 20, τηλ. 36 00 628 και στην Θεσσαλονίκη, στην οδό Αλεξάνδρου Δελμούλου 7. Η Δ.Α πληροφορήθηκε το Μάιο του 1986 την απελευθέρωση 96 κρατουμένων από υιοδεσία ή έρευνα. Ανέλαβε 107 περιπτώσεις. Η Δ.Α υιοδετεί άτομα που κρατούνται για τις πεποιθήσεις, το χρώμα, την γλώσσα, το φύλο, την εθνικότητα ή την θρησκεία τους, με την προϋπόθεση ότι δεν έχουν διαπράξει ή υποστηρίζει πράξεις βίας. Η ομάδα υιοδεσίας είναι η βασική μονάδα της

δομής και λειτουργίας της Δ.Α. Οι ομάδες, κανονικά αποτελούνται από 10 μέχρι 15 δραστηριοποιημένα μέλη. Στις 11 Δεκέμβρη 1977 η Δ.Α οργάνωσε στην Στοκχόλμη, διάσκεψη για την κατάργηση της θανατικής ποινής και συμμετείχαν πάνω από 200 αντιπρόσωποι και σύνεδροι από όλο τον κόσμο. Στην Διάσκεψη διακηρύχθηκε η απόλυτη αντίθεση στην θανατική ποινή, χαρακτηρίστηκε σαν η πλέον σκληρή, απάνθρωπη και εξευτελιστική τιμωρία που παραβιάζει το δικαίωμα ζωής και καλέσθηκαν όλες οι κυβερνήσεις να την καταργήσουν. Τα βασανιστήρια είναι δεμελιώδης παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρόλα αυτά περισσότερο από το ένα τρίτο των κυβερνήσεων στο κόσμο έχουν χρησιμοποιήσει ή ανεχτεί τα βασανιστήρια από τις αρχές της 10ετίας του '80. Τα βασανιστήρια αποτελούν μέρος του κρατικού μηχανισμού για την καταστολή της διαφωνίας. Η Δ.Α άρχισε στις 4 Απρίλη 1984 μια παγκόσμια εκστρατεία για να ενημερώσει την κοινή γνώμη για τα φρικιαστικά βασανιστήρια που συμβαίνουν, να βοηθήσει τα δύματα και να προκαλέσει την διεθνή αντίδραση.

Σκοπός της πίεσης είναι να υποχρεωθούν οι κυβερνήσεις να κατοχυρώσουν νομικά την κατάργηση των βασανιστηρίων και την υιοθέτηση των κανόνων που ορίζονται στο πρόγραμμα των 12 Σημείων για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων της Δ.Α. Επίσης να υιοθετήσουν την Διεθνή Συνθήκη του ΟΗΕ για την απαγόρευση των βασανιστηρίων, 10 Δεκέμβρη 1984.

Επιγραμματικά τα σημεία συνοψίζονται:

1. Επίσημη καταδίκη των βασανιστηρίων.
2. Περιορισμοί στην κράτηση σε απομόνωση.
3. Όχι μυστικές κρατήσεις.
4. Μέτρα προστασίας κατά την ανάκριση και την κράτηση.
5. Ανεξάρτητη εξέταση καταγγελιών για βασανιστήρια.
6. Άρνηση δηλώσεων που αποσπασθηκαν με βασανιστήρια.
7. Απαγόρευση των βασανιστηρίων με νόμο.
8. Δίωξη υπόπτων βασανιστών.
9. Καταδίκη βασανιστηρίων μέσω της διαδικασίας εκπαίδευσης.
10. Αποζημίωση και αποκατάσταση.
11. Διεθνής ανταπόκριση.
12. Επικύρωση των Διεθνών Συνθηκών.

Η Δ.Α προσφέρει βοήθεια σε πρόσφυγες και αποφυλακιζόμενους. Η Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών (IFSW) συνεργάζεται με την Δ.Α.

Το 1982 ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας δραστηριοποιήθηκε για τους συναδέλφους Κοινωνικούς Λειτουργούς που ήταν πολιτικοί κρατούμενοι και κατά τις πληροφορίες βασανίζονταν από τις κυβερνήσεις των παρακάτω χωρών:

1. Νότια Αφρική: Johnny Issel
2. Χιλή: Elisabeth de las Mercedes Rekas Urria
3. Ελ Σαλβαδόρ: Elvira Guadalupe campos Guerra
4. Ουρουγουάη: Rosa Bareix de Vilaro, Carlos Mario Aristondo Pereira, Marco Bentancor

Πρόσφατο γεγονός είναι η συνεργασία για τον συνάδελφο Κοινωνικό Λειτουργό Rafael Yos Muxtay ηλικίας 27 χρόνων, πατέρα ενός παιδιού από την Γουατεμάλα, που εξαφανίστηκε μετά την σύλληψή του από πολιτοφύλακες.

Μέλη της Δ.Α μπορούν να γίνουν όσοι συμφωνούν με τις αρχές και τους σκοπούς του καταστατικού της.

Η Δ.Α το Δεκέμβρη του 1973 έκανε έκκληση στους επαγγελματίες υγείας (περισσότερο γιατρούς) να βοηθήσουν άτομα που έχουν βασανισθεί ή βασανίζονται. Αποτέλεσμα της έκκλησης ήταν η δημιουργία της πρώτης Ιατρικής Ομάδας στη Δανία το 1974 με πρωτοβουλία του De Juge Kemp Genefke..

Στη Δανία λειτουργεί το Κέντρο Αποκατάστασης Βασανισθέντων (RCT) που είναι ανεξάρτητο μη κερδοσκοπικό ίδρυμα. Σκοπό έχει να εξετάζει, θεραπεύει και να φροντίζει για την αποκατάσταση θυμάτων βασανισμού. Στο κέντρο απασχολείται ομάδα από γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, φυσιοθεραπευτές, νοσηλεύτριες κ.ά. Επίσης, στο RCT (πλήρης τίτλος: International Rehabilitation and Research Centre for Torture Victims) εκπαιδεύει επαγγελματικές ομάδες από όλο τον κόσμο, για τις μεθόδους βασανισμού και για την βοήθεια προς τα θύματα βασανισμού.

Η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ατομική και ταυτόχρονα συλλογική ευθύνη και απαιτεί κοινωνική δράση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Διεθνείς Συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα» 1982, έκδοση Ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας.
2. «Βασανιστήρια στη Δεκαετία του '80», 1984 έκδοση Ελληνικό τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας.
3. «Κανόνες για την προστασία των Ανθρώπων από τα βασανιστήρια», 1984, έκδοση Ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας.
4. «Τα ανθρώπινα δικαιώματα», 1985, έκδοση Ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Αμνηστίας.
5. «Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα», 1984, Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.
6. «Μηνιαίο Δελτίο», τεύχος 7 Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Αμνηστίας.
7. «Τι κάνει η Διεθνής Αμνηστία», 1986 έκδοση Ελληνικό τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας.
8. «Οδηγός δουλειάς» 1983, έκδοση Ελληνικής Επιτροπής Διεθνούς Αμνηστίας.
9. «Ετήσια έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας» 1986, Διεθνής Αμνηστία.
10. «Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις. Εξουσία και δικαιοσύνη», 1981, ΤΗ.Α. Couloumbis - J.H. Wolfe (κεφ. 15).
11. «Συνταγματικά δικαιώματα, Ατομικές ελευθερίες», 1981, Αριστόβουλος Ι. Μάνεσης.
12. «Διεθνής Πολιτική για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα», Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών (IFSW).
13. «Rehabilitation of Exiled Torture Victims», 1986, Crete Svendsen, Social Worker RCT.